

Inżynier wojskowy, fortyfikator, polski i amerykański generał, mąż stanu, uczestnik wojny o niepodległość Stanów Zjednoczonych (1775–1783), Najwyższy Naczelnik Siły Zbrojnej Narodowej w czasie insurekcji kościuszkowskiej (1794).

Lekcja

Temat: Tadeusz Kościuszko na czele powstania.

1. Dnia **5 sierpnia 1772 roku** podpisano w Petersburgu trójstronny traktat rozbiorowy, który przypieczętował I rozbiór Polski.

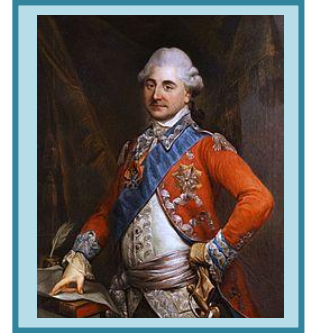
cesarz austriacki Józef II

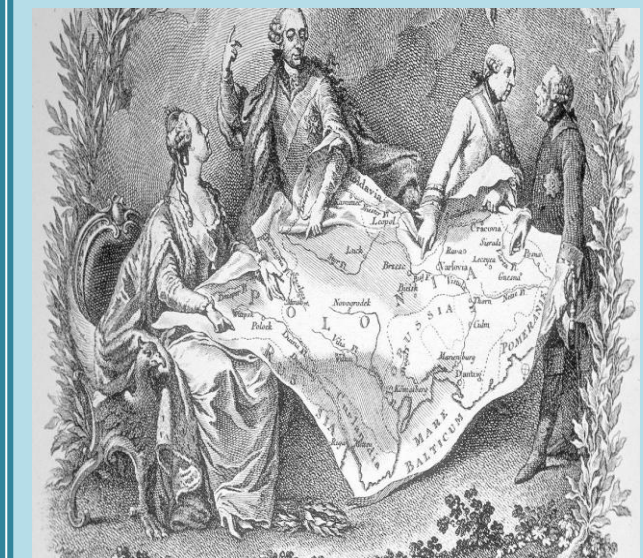
król pruski Fryderyk II

caryca Rosji Katarzynę II

Stanisław August
Poniatowski

Pierwszy rozbiór Rzeczypospolitej

Alegoria I rozbioru Polski

1. Konstytucja 3 Maja została uchwalona 3 maja 1791 roku, autorami ustawy zasadniczej byli Król Stanisław August Poniatowski, Ignacy Potocki Hugo Kołłątaj.

W czasie obrad Sejmu Czteroletniego wielu posłów, pracujących na zlecenie państw ościennych (Rosji, Prus czy Austrii), sprzeciwiało się powołaniu ustawy zasadniczej. Okazja nadarzyła się 3 Maja 1791 roku, wówczas wielu przeciwników konstytucji nie powróciło jeszcze z Wielkanocnego urlopu. Po siedmiogodzinnych obradach Sejm zatwierdził konstytucję, a król Stanisław August Poniatowski ją podpisał. Twórcy Konstytucji 3 Maja określili ją jako „ostatnią wolę i testament gasnącej Ojczyzny”.

Konstytucja 3 Maja - reprodukcja obrazu Jana Matejki

Do drugiego rozbioru Polski doszło po przegranej przez Polskę wojnie z Rosją w 1792 r. Celem tej wojny była obrona Konstytucji 3 Maja. Król Stanisław A. Poniatowski na żądanie Katarzyny II zaniechał walki i przystąpił w VII 1792 r. do konfederacji targowickiej.

Dnia **23 stycznia 1793 r.** Rosja i Prusy zawarły nową konwencję rozbiorową. W celu jej zatwierdzenia zwołano sejm do Grodna w 1793 r. Sejm ten, na którym większość stanowili uczestnicy konfederacji targowickiej ratyfikował rozbiór

3. Tadeusz Kościuszko stanął na czele powstania – insurekcji kościuszkowskiej skierowanej przeciwko Rosji i Prus.

Wojciech Kossak, Przysięga Tadeusza Kościuszki na Rynku w Krakowie

- 4 IV 1794 r. – zwycięstwo pod Raclawicami
- 17 IV 1794 r. – Insurekcja Warszawska
- 7 V 1794 r. – Uniwersał Połaniecki
- 10 X 1794 r. – Bitwa pod Maciejowicami
- 9 XI 1794 r. – Kapitulacja Warszawy

Insurekcja objęła tereny Warszawy, okolice Krakowa, Poznania a także Litwę.

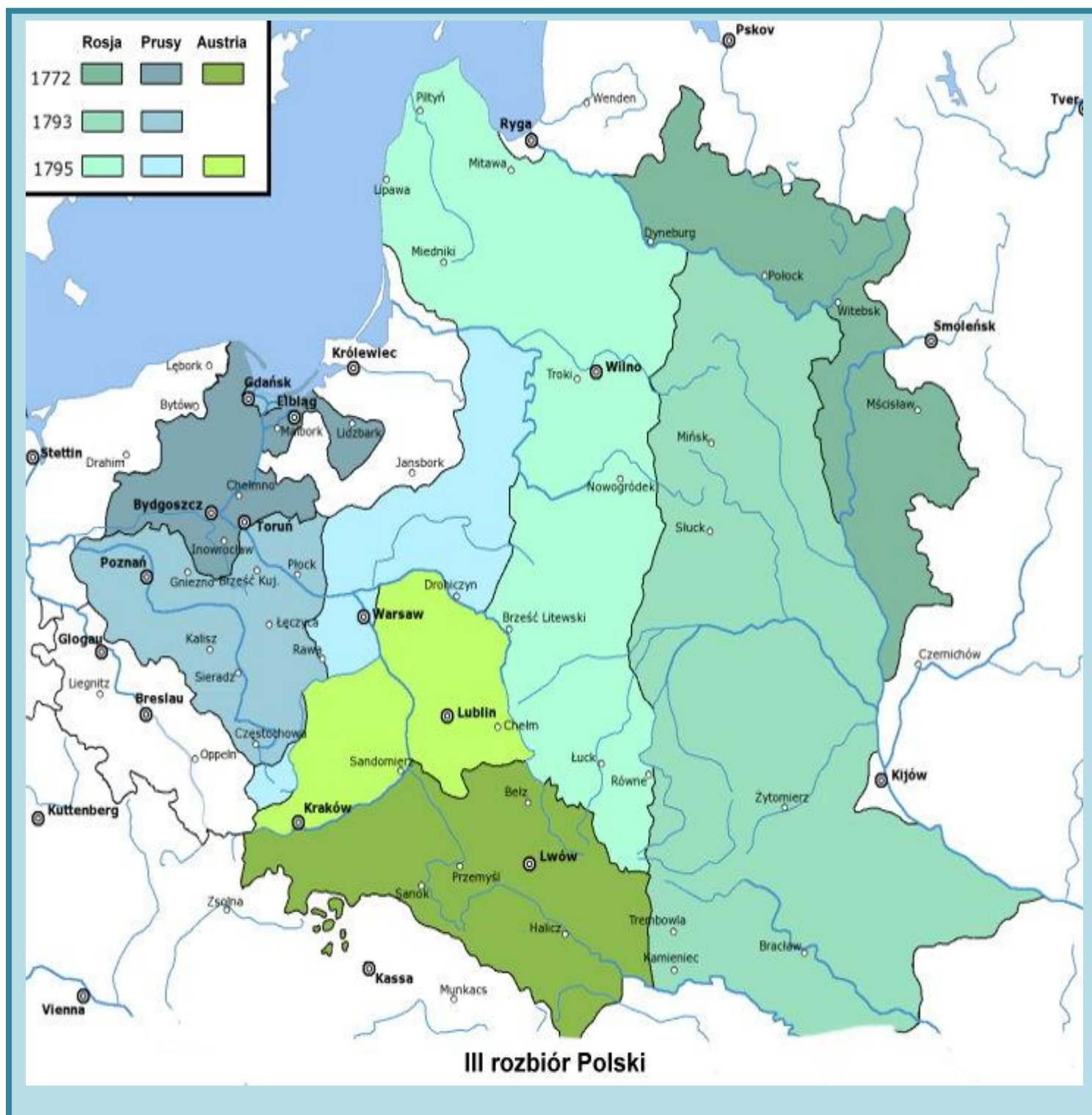
Kosynierzy modlą się przed bitwą na obrazie Józefa Chełmońskiego / Źródło: Wikimedia

Wygrana pod Raclawicami miała istotne znaczenie polityczne. Wiara w zwycięstwo pozwoliła wzniecić powstanie w innych rejonach kraju. Pokazała znaczenie udziału chłopów w powstaniu. Po bitwie, jak nakazywała ówczesna tradycja, dowódca przebrał się w mundur oddziału, który odniósł największy sukces w walce. Była to chłopska sukmana.

Kosynierzy - Kościuszko pod Raclawicami Jana Matejki.

4. W 1795 roku, po upadku powstania kościuszkowskiego doszło do trzeciego rozbioru Polski.

Rozbiór ten doprowadził do likwidacji Rzeczypospolitej i wymazania państwa polskiego z mapy Europy. Po długich rokowaniach państwa zaborcze uzgodniły 24 października 1795 r. jak ma przebiegać podział ziem Rzeczypospolitej.

Niedługo później król Stanisław A. Poniatowski został wywieziony przez Rosjan do Grodna, gdzie abdykował. Stało się to 25 listopada 1795 r. Ostateczną konwencję rozbiorową (tzw. konwencja petersburska) podpisano w 1797 r. w Petersburgu. Trzej zaborcy Polski zobowiązali się, że nie będą nigdy używać w swej tytulaturze nazwy Królestwo Polskie.